

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

107. An extractus ab aliquibus violenter è manibus satellitam, si confugiat ad Ecclesiam, debeat gaudere eius Immunitate; Ex quo infertur omnes, qui ex publicis carceribus extracti fuerint violenter; ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

Curia secularis adhuc retinet dominium morale, quia violenter extractus fuit. Nam respondeo, negando hoc dominium morale exco gitatum à P. Pasqualigo, nam eo ipso quod reus non est amplius in brachijs Curie, efficitur absolute sui iuris; & ideo si ipse ad Ecclesiam confugiat tanquam liber ab ipsa recipitur, & protegitur. Adde à fortiori contra opinionem Pasqualigi, quod Ecclesia pro suo privilegio largiendo respicit tantum ad ius quod habet reus ad ipsam pro sua tuitione confugiendi, neque tenetur respicere si reus sit sub dominio Curie, necne, sed si ad illam confugerit, statim est protegendus; nam Canonibus sine vlla distinctione concedunt privilegium confugientibus ad Ecclesiam, nec distinguunt si sint sub dominio Curie nec non. Unde si quis confugerit ad Ecclesiam, & secum ferret violenter satellites in illam, gauderet utique eius immunitate, ut præter Doctores vbi supra à me citatos tener nouissimè Aegidius Trullench. in Decalogum tom. 1. lib. 1. cap. 11. dub. 1. n. 11. Et quidem Pater Pasqualigus rem gratam faceret Ministris Laicis, si eorum causam defenderet in casu quo haberent dominium physicum in reum; nam hoc dominium morale metaphysicum est: & in praxi minimè admittendum, & omnino negandum. Igitur in omni euentu sibi imputet Curia secularis, quod non tutè & securè reum in carcerem traduxerit. Et ad confirmationem supradictorum addenda est doctrina Aegidij Borstij insignis criminalistæ, tit. de captiua, num. 23. vbi docet, reum captum antequam ducatur ad carcerem non intelligi ita perfectè captum ut sit in tuto sub dominio, & potestate iustitiæ. Ita ille. Ergo, &c.

Sup. hoc. sup. in Ref. 101. & 104. & infra in Ref. 108. §. Ad aliam.

Sup. sequentibus in hoc §. infra in Ref. 108. §. Verum pro coronide.

4. Ad id verò quod Pasqualigus asserit iudicem Laicum si capiat extractum ab alio ab Ecclesia teneri illum restituere Ecclesie spoliatae: sic & Ecclesia tenetur restituere iudici Laico extractum ab aliis è manibus satellitum. Respondeo non procedere argumentum de casu privilegiato ad non privilegiatum, & de fauoribus ad odia, unde optimè obseruat Castrus Palaus tom. 1. tract. 11. disp. vnic. punct. 11. n. 2. quod violenter extractus ab Ecclesia non amittit privilegium eius immunitate gaudendi. Vel Respondeo cum Bonacina tom. 2. disp. 4. quæst. 8. punct. 9. num. 10. & aliis: in Bulla Gregorij XIV. prohiberi alternatiuè per dictionem *vel*, has actiones extrahere, capere, aut incarcerare: sed propositio alternatiua prohibetur adimpleta altera parte. Ergo licet in nostro casu Ecclesia possit tueri reum extractum, quia habet ius ad illam confugiendi; at in casu quòdo reus fuit extractus ab Ecclesia, iudex Laicus non potest illum capere vel incarcerare, quia hoc à Pontifice in Bulla ei prohibetur, & interdictum fuit. Ergo est dispar ratio inter vtrumque casum; unde ex his omnibus patet responsio ad omnia argumenta P. Pasqualigi; & ideo secundum nostram sententiam olim in Hispania fuit decisum; nam cum in facti contingentia in vrbe Ciuitatensi quidam Monetarius fuisset vi & auxilio Monachorum extractus è manibus Curie secularis, & in Ecclesiam viciniorem confugisset, tunc per Episcopum conuocatis Theologis, & Canonistis decisum fuit supradictum reu Ecclesie immunitate non fuisse priuandum, & ita testatur Gutierrez in *QQ. pract. lib. 3. q. 4. n. 10.* qui fuit vnus ex vocatis & consultis à dicto Episcopo. Et tandem his omnibus adiungam, quod non obstantibus supradictis considerare volui de hoc casu doctissimos, & amantissimos Dominos meos Clementem Merlinum Sacre Rotæ Decanum, & Franciscum Albici Sancti Officij Assessorum, qui ita nostre sententiæ mordicus adhererunt, ut omnino contrariam reiiciendam esse putauerint.

RESOL. CVII.

An extractus ab aliquibus violenter è manibus satellitum, si confugiat ad Ecclesiam, debeat gaudere eius Immunitate?

Ex quo inferitur omnes, qui ex publicis carceribus extracti fuerint violenter, si in Ecclesia reperi fuerint, gaudere eius Immunitate.

Et obiter notatur, an Hospites nostra Religionis, & Nouitij laici antequam annum Nouitatus incipiant, gaudeant privilegio Canonis?

Et an parentes castrando filios pro voce conseruanda peccent mortaliter?

Et obiter etiam queritur, an Christianus fingens se infidelem, & petens baptizari, ut certam pecuniarum summam accipiat, debeat abiurare? Ex part. 9. tr. 8. & Misc. 3. Ref. 45.

§. 1. **A**ffirmatiuam sententiam olim docui, sed illam impugnavit Pasqualigus. Deinde Ego eam tutatus sum, sed ipse illam iterum nouissimè impugnat in suis Decis. Canon. *Cent. 1. quæst. 98.* Et licet pro mea sententia starent omnes fere Ministri huius Alme Curie Romanæ, de hoc casu à me consulti; recurrete tamen volui ad Oraculum Sacre Congregationis, quæ nostram sententiam Decreto firmavit tenoris sequentis. Queritur an Titius, qui cum ex mandato Iudicis Laici ducebatur captus à satellitibus in carcerem, & illius parentes violenter è manibus eorundem satellitum extraxerant, statim ad Ecclesiam confugit, sit Iudici Laico spoliato restituendus, an potius gaudere debeat Immunitate Ecclesiastica? Die 11. Februarij, 1648. Sacra Congregat. Eminentissimorum Cardinalium controuersis Iurisdictionalibus Præpositorum, vnanimi Eminentissimorum Patrum consensu, censuit supradictum Titium gaudere debere privilegio Immunitatis Ecclesiasticæ. Martius Cardinalis Ginetus, Franciscus Pauluccius, I. C. Secretarius, Locus Sigilli. Et hanc declarationem penes me authenticam habeo. Unde Episcopi caueant à Sententia Pasqualigi negatiuam alioquin Decretum Purpuratorum Patrum infringent, à quibus seuerè punirentur, sed in facti contingentia Sacram Temporum Immunitatem intrepide tuerantur.

Docui in Ref. præterita & in Ref. seq. §. Sed. hanc & sup. in Ref. 23. cursim in vers. Tertio.

2. Ex his inferitur, secluso Indulto generali, omnes illos, qui Panormi, & Neapoli in his nouissimis seditionibus extracti fuerunt ex publicis carceribus violenter à Populo, si in Ecclesia reperi fuerint, gaudere eius Immunitate, nec posse à Iudice Laico sine incurfione Censuræ inde extrahi.

Sup. hoc infra in tr. 2. Ref. 1163. & cursim in aliis lin. eius primæ not.

3. Sed hic obiter nota, quòd vbi supra Pasqualigus *decis. 96.* contra me asserit, Hospites nostre Religionis, & Nouitios Laicos, antequam annum Nouitatus incipiant, non gaudere privilegio Canonis; sed hanc opinionem resellunt fere omnes Patres nostre Religionis, & præcipuè inter illos Alphonsus de Leone, *tractat. de Censur. Recollect. 5. num. 25.* & ex exteris nominati contra Pasqualigum resellit nouissimè doctus Pater Bordonus in *Consilijs Regul. tom. 2. resolut. 54. num. 112.* nam vt ipse, ait, & satis Ego firmavi, supradicti sunt persona Ecclesiasticæ, & experiuntur modum viuendi Religionis. Ergo, &c.

4. Deinde in *decis. 100.* impugnat nostram sententiam asserentem, Parentes castrando filios pro voce conseruanda, peccare mortaliter quòd ipse negat. Sed nostra sententia est communis inter Theologos, quos alibi adduxi, & præsertim eam docet Eminentissimus Dominus meus Cardinalis de Lugo, qui vnus penes me instat multorum est, cui adde me citato Gesualdum in *Theol. mor. tom. 2. tract. 23. sess. 4. de*

Sup. hoc in tom. 8. tr. 5. Refol. 58. & 59. & in tom. 1. tr. 7. Ref. 130. & in aliis earum notationibus.

de Irregul. cap. 1. num. 21. & eruditissimum ac amicissimum Ioann. Baptistam Casalium de veteribus Sacr. Christ. Rit. cap. 44.

Sup. hoc cu
eadem Pal
qualigo in
tom. 1. tract.
10. Resol.

7. Et tandem idem Pasqualigus ibidem decis. 99. asserit contra me, Christianum fingentē se infidelem, & petentē baptizari, vt certam pecuniarum summam accipiat, non debere abjurare. Sed hæc opinio est contra stylum, & praxim nostræ Inquisitionis Hispaniæ, & scio ab omnibus Fidei Quæstoribus, non esse in facti contingentia admittendam. Itaque in difficultatibus supradictis coactus sum magis adhaerere Declarationi Sacræ Congregationis, stylo, & Praxi Tribunalis Inquisitionis, ac, communioribus Doctorum sententiis, quàm Patris Pasqualigi, licet Viri amicissimi, opinionibus.

RESOL. CVIII.

An reus sit necessario restituendus Ecclesie, à qua fuit violenter extractus, vel sufficiat restitutionem facere alteri Ecclesie, vel Episcopo?
Et an sicut Ecclesia spoliata reo est restituenda, sic etiam sit restituendus Regius Fiscus, si fuerit reo spoliatus, qui detinebatur à suis satellitibus?
Et an fugiens è carceribus, vel è manibus familia laica ad Ecclesiam gaudeat Immunitate?
Et: quid dicendum de illo, qui vim faciundo traxit se cum Birrarios ad Ecclesiam?
Et: an extrahentes reum è manibus satellitum, tam ipsi, quam reus, si ad Ecclesiam confugiant, gaudeant Immunitate? Ex part. 6. tract. 1. Resol. 27.

§. 1. Prima opinio negat. Ita Castrus Palaus tom. 1. tract. 1. 1. disp. vnic. punct. 11. num. 13. vbi sic ait. Non est opus restituere reum eidem Ecclesie materiali, sed sufficit si illi, vel alteri, modò æquè tuta sit, & in illa æquè commodè securus habitare possit reus: quia hoc priuilegium vnicum est omnibus Ecclesiis, & iniuria vni facta omnibus fit: ac proinde satisfactio vni præstita omnibus præstat. Ex alia parte reo, vt suppono, nullum inde aduenit detrimentum: ergo sufficienter hac restitutione fatifit. Ita Palaus. Qui etiam addit satisfacere iudicem Laicum, si reum Episcopo, vel eius vicario restituit, quia perinde est, ac si Ecclesie facta fuisset restitutio: quia Episcopus Ecclesiam representat, vt patet ex cap. scire debes 7. quæst. 1. & hanc sententiam docet etiam Bonacina tom. 1. disp. 3. q. 7. punct. 3. num. 14.

2. Secunda opinio affirmat; & docet quòd extractus ab Ecclesia contra formam Bullæ Gregorij XIV. eidem Ecclesie est restituendus: nec sufficit restitutio alteri Ecclesie, vel Episcopo facta. Ita Barbosa de iur. Eccles. lib. 2. cap. 3. num. 54. vbi notat ita declarasse Sacram Congregationem immunitatis, anno Domini 1632.

3. Tertia opinio distinguit. Aut reus petit se restitui ad Ecclesiam, ex qua fuit extractus, vel non: si non petit, procedit prima opinio, vt possit restitui alteri Ecclesie, vel Episcopo, aut eius vicario. Si autem petit, est restituendus propria Ecclesie, ex qua fuit extractus. Ita Farinacius tom. 2. consil. 168. num. 49. in fine. Vnde malè adductus fuit pro sua sententia à Barbosa; nam, vt visum est, illam tenet distinguendo: & malè etiam adductus fuit à Castro Palaus: nam in cap. 2. num. 48. de immunit. loquitur ex mente Genensis.

4. Ego autem secundæ opinioni adhaereo propter declarationem Sacræ Congregationis immunitatis. Sed occasione huius quætionis non desinam Tom. I X.

hic apponere Consilium quod habui ab Eminentissimo bonæ memoriæ Cardinali Scaglia tenoris sequentis.

CONSILIVM.

5. Illustrissimi & Reuerendissimi Domini Priuilegium, quo confugientes ad Ecclesias gaudent immunitate, ad eò vt rei non possint ab illis regulariter extrahi, nec in illis carcerari, notissimis iuribus diuino & positiuo, tam Canonico, quàm Casareo, est locale, & non personale, diffuens tamen à loco in personas, vt bene probat post Romanum consil. 137. & alios Mar. Ital. lib. 1. de immunit. cap. 2. Ecclesiis que proinde competit actio spolij pro extractis ab ipsis: & extrahentes à censuris pro violata immunitate contentis in cap. si quis cent. & c. quisquis 17. q. 4. & cap. 4. de immunit. Eccles. non debent absolui, nisi priùs & ante omnia restituerint Ecclesiis, quos extraxerunt, relictis damnis & interesse, vt obseruauit D. Augustinus in persona Bonifacij Regis cap. minor, d. cens. & quæst. & dicunt Syluester verb. immunitas 3. in fin. Ioan. de Vinchis de immunitate num. 651. Ambros. cap. 15. num. 7. Mar. Ital. lib. citato cap. 6. §. 11. n. 23. Capell. Tholos. decis. 423. num. 3. in addit. & Deciar. lib. 6. sui tract. criminal. cap. 27. in princip. arg. cap. conuente de restit. spoliat. & aliorum iurium.

6. Cùm igitur (Illustrissimi Domini) rei principales extracti per violentiam ab æde Sacra D. Francisci, & post longam & crudelissimam carcerationem quindè m mensium in fortis Laicalis Curie extrahenti detenti fuerint, tandem aliquando restitui Nuntio Neapolitano, apud quem nihilominus per alios tres menses carcerati postmodum Romam se contulerint ad audiendum ordinem V. S. Congregationis sunt ad eandem Ecclesiam, vnde fuerant extracti, incolumes remittendi: vt secundum prædicta iura, & Doctores, & iuxta præcitas auctoritates Ecclesie spoliata in primis, & ante omnia restituantur.

7. Nec datur primò Ecclesiam restitutam fuisse, cùm carcerati restituti fuerint Nuntio Apostolico Neapolitano, & hoc sufficere: vt decisum fuisse testatur Episcopus Montis Marani in Curia Archiepiscopali in sua praxi, cap. 22. num. 8. arg. cap. scire debes 7. quæst. 4. cap. 1. de restit. in integr. Clement. 1. de foro compet. cap. nouit. de iudic. cap. de cetero, de Cleric. non resid. & fortius cap. si quis contum. 17. q. 4. & ex notatis per Archidiaconum ibidem, quòd pecunia pecuniaria, propter violatam immunitatem Ecclesiasticam sit soluenda Episcopo: ex quibus dicit Ioan. Andream concludere in cap. quamquam, de censib. sufficere, quando iniuria facta est Ecclesie, quòd satisfactio fiat Episcopo, referens etiam Marian. Socin. de visitat. lib. 11. in fin. asserere in vim c. exigit, de censib. in 6. restitutionem fieri posse similiter Episcopo, quia Episcopus representat Ecclesiam, & est in Ecclesia sicut Ecclesia in Episcopo d. c. scire debes: ad effectum huius restitutionis debet reus relaxari in libertatem, & non solum in libertatem, sed securus reduci ad locum tutum per extrahentes debet vt in suam pristinam, & omnimodam libertatem & securitatem se recipiat, quem admodum post Ignèti in l. 1. n. 25. Hond. Silan, & alios quos citat, tenet Decianus de lib. 6. c. 29. aliàs 30. n. 7. Quæ quidem regula an obseruata fuerit cum meis Clericis Aquilanis suppliciter Illustrissimorum DD. relinquitur pietissimæ discretioni; & iura in oppositum allegata non concludunt aliquid pro singularissima opinione contra certissimam veritatem.

8. Non primum, videlicet cap. scire debes 7. q. 4. in quo dicitur Episcopum esse in Ecclesia, sicut

F Ecclesia

Sup. his dā
nis infra in
Ref. 17. §.
Quæro ter
tio. & seq.

IN LATI
tribu
TO IX. X
E III